

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foile bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Om nu am!..

(ch) E mult! A zăcea paralizat treizeci
opt de ani, e înadevăr mult și greu. A te
bolnăvi la zece ori la douăzeci de ani și a
sta încă tot zăcând și când ești pe cale să
scapi cincizeci ori șasezeci, e dezolant. A sta
pe via, poate tot timp de ani de zile lângă lacul
amăduirit și a nu te putea tămădui din sim-
tul motiv că nu ai avut om care să te ducă
la scaldătoare, e desnădăjduitor.

Acum privește în jurul tău creștine. Vezi
câți sunt pe lângă tine de zece, de douăzeci,
de treizeci și opt de ani încoace, zăcând într'un
bol oarecare în boala lor: flămânzi și însetați,
bolnavi și streini închiși și muribunzi, iar
câți neștiutori și ignoranți, nehotărâți și mulți
plodați în păcate, întristați și oboșiți. Li vezi?
— Câți dintre ei doresc cu dor mare să aibă
un om care să-i smulgă din situația în care sunt
și să nu află în tine pe acel om, și câți alții zac
pe mâcar să bănuiască că tu ai putea fi
om pentru ei, deși ai putea! Cum se face dar
tu, care te știi a fi cineva și care, probabil
să socotești a fi lucru mare în lume, cum se
face de nu ai totuși nici măcar bruma de gând
să trebie să fii om, om de sprijin și de aju-
tor, om mântuitor pentru aproapele tău. O, la
câți le-ai putea alina foamea și setea, boala
și durerea, pe câți i-ai putea instrui, sfătui,
ajuta, ridica și mângăia!

Nu ți-se pare, creștine, că dacă ai obli-
via de a fi om pentru tine, ai la fel cinstea
și chemarea de a fi om și pentru alții în așa
mădă, pe cât e din partea ta, să nu se poată
înțelege nimeni că nu a avut om în tine?

Nu ți-se pare, că dacă lucrurile sunt cum
sunt, este pentru că fiecare dezertează dela a-
ceastă cinste pe care o avem de a fi ajutor
pentru altul? — Nu ți-se pare că și în fami-
lie și în societate și în țară tot răul începe
de acolo că fiecare, pus să fie om pentru alții,
nu vrea să fie om decât pentru sine, iar când
nu vrea să fie om pentru sine, este numai pentru trup
și pentru binele trecător? — Iată de ce, a-
cești când e vorba de știință, de virtute, de
glorie, de Dumnezeu și de tot ce e bun și va-
labil, se vede permanentă, țipă toată lumea scuzân-
du-se „om nu am“ care să-mi arate calea.
In opera aceasta ai și tu partea ta. Cum
răspunde înaintea lui Dumnezeu și înain-
ta neamurilor în ziua judecării despre partea
ta care trebuia s'o dai și nu ai dat-o pentru
mădărea acestei lumi de paralizici?... Ori,
când ești și tu paralizic?

Ce păcat! Atunci, dar, zaci și tu. Zaci
când ești de ani de zile lângă fântâna darurilor
ale lui Isus: biserica. Prietene, Isus te întreabă:
„Te-ai să fii sănătos?”

Izvorul crimei

(s. v.) „Printr'un om a intrat păcatul în
lume, și prin păcat moartea.“ Printr'un păcat
nu al trupului, ci al spiritului: prin superbie.
„Vă veți face asemenea lui Dumnezeu“, a
glăsuț ispita diavolului. Călcarea materială a
poruncii, mâncarea din pomul cel oprit, a fost
urmarea eșirii spiritului din ascultarea de
Dumnezeu.

Toate păcatele, toate crimele incolțesc,
cresc, devin mature, întâi în spirit, și numai
ca o consecință le execută trupul. Ca o do-
vadă de fiecare clipă a ființii noastre spiri-
tuale, și a întâietății ei față de trup, față de
materie, urmarea păcatului, a crimei, e moar-
tea spirituală împreună cu pedeapsa mate-
rială. „Cu moarte veți muri“; „în sudoarea
frunții tale îți vei câștiga pâinea... spini și po-
lomidă să-ți rodească pământul.“

Pornind dela acest adevăr și văzând cum
se înmulțesc crimele pe pământul României,
în mod firesc și necesar trebuie să vedem în
spatele lor, la temeiul lor, o îngrozitoare ră-
tăcire a spiritului prin superbie. Cain își ucide
iar pe fratele său Abel. Niciodată Cain nu s'a
putut desvinovăți de moartea fratelui său. Za-
darnic a răspuns la întrebarea Domnului: „Cine
m'a pus paznic al fratelui meu?“ A purtat pe
frunte pecetea fratricidului până la moarte.
Pentru că el, dacă nu a fost pus paznicul fra-
telui său, s'a făcut judecătorul lui, intrând în
drepturile siugurului judecător, a lui Dumnezeu.

Niciodată crima nu s'ar săvârși, crima
uciderii de aproapele, dacă ucigașul nu s'ar
crede judecătorul fratelui său. Iar credința a-
ceasta i-o insuflă mândria, sumeția diabolică.
Ce aprinde apoi patima răzbunării, a parve-
nirii, a îmbogățirii, etc.?

Cain a fost instigat la omor de mândria
lui jignită, văzând că Domnul a preferat jertfa
lui Abel. Și s'a constituit, fără nici un drept,
în judecătorul fratelui său.

Alții uzurpează acest drept din alte is-
pite ale mândriei: din vanitate, din amicitie.

E cea mai îngrozitoare rătăcire a spiri-
tului, și duce, totdeauna, la cele mai mari
prăbușiri: la revoluție, la anarhie. Oriunde se
arată aceste două diabolice instrumente de
distrugere, putem merge, pe sigur, la izvorul
lor: o superbie bolnavă la un om, sau la o
mână de oameni. Din ea pornește anarhia cu
întreaga ei cohortă însângerată. Ea pune în
mâna omului măciuca, arma, mitraliera, bomba;
ea umple străzile de cadavre, pivnițele de
jafuri, casele de spaimă și jale, și un neam
întreg de sânge.

Cine, prin superbie, ajunge să spună de-
spre sine: Eu sunt judecătorul, nu Dumnezeu,
și judec și pedepsesc după legile mele nu ale

lui Dumnezeu, — e aducător de moarte și de
anarhie. Scoțând din țâțânile vieții axa în ju-
rul căreia se învârt, normal și sănătos, lu-
mea, el aduce prăbușirea tuturor legilor mo-
rale, a dreptului și a dreptății, și izbucnesc
sălbatic la suprafață toate instinctele primi-
tive, și în el și în cei din jurul lui, și uneori
în largi pături ale poporului.

Nenorocirea a intrat în omenire odată
cu crima provocată de superbie, prin Adam,
prin Cain. Tragedia națională a început și la
noi prin săvârșirea, din superbie, a primei
crime, când românul s'a crezut nu numai ju-
decătorul îndreptățit al fratelui său ci și pe-
depsitorul lui cu pedeapsa capitală.

Rătăcirea spirituală în care am căzut nu
mai e nevoie să fie dovedită prin nici o ar-
gumentare. Dovada o pipăim cu sufletul înghe-
țat: povârnișul crimei. E cel din urmă povâr-
niș pe care poate aluneca o nație, și capătul
lui, dacă nu ne oprim din bună vreme, e
prăpastia.

Pe povârniș nu ne putem opri câtă vreme
nu „dăm lui Dumnezeu ce este a lui Dum-
nezeu, și Cesarului ce este al Cesarului.“

Întreaga istorie universală stă mărturie.

Isvorul învierii

Din pastorală de Paști a P. S. Alexandru Rădu

... Trecând aceste gânduri de sărbătoare,
dela ceea ce ne privește pe fiecare aparte, la
treburile obștești ale satului, ori chiar ale
părții de țară în care trăim, nu se poate să
nu ne dăm seama cu toții, că binele, puterea
și harul de care ne împărtășim fiecare în
parte de pe urma acestei sărbători a învierii,
pot și trebuie să aducă anumită înviere și
pentru ele. O trezire la conștiința îndatoriri-
lor comune și o înviere a muncii ce ni-se
cere în numele lor, se impune, în legătură,
și în această direcție.

Imprejurările schimbate în cari am ajuns
și între cari ne este dat să trăim, greutățile
ce avem, sau putem avea, întru a ne păstra
neștirbite comorile sfinte ale așezămintelor
bisericești, sunt lucruri cari încă nu-i iertat
să ne scape în aceste clipe de înălțare a su-
fletelor. Mai ales, că ele se îmbină, pas de
pas, cu cele ale neamului de care ne ținem
și pe care, tot din poruncă dumnezeiască,
suntem datori să-l slujim pe cât ne ajută
puterile.

Două sunt, cu deosebire, lucrurile, asupra
căroră am socotit a fi potrivit să vă atragem,
iubiții mei fii sufletești, luarea aminte. Sunt
treburile școlare, de o parte, și cele ale felu-

itelor întovărășiri cooperative, de alta. Bunăstarea culturală, de luminarea minții și de creșterea creștinească a odraslelor noastre, cari sunt legate de școală, ca și bunăstarea materială, ce se poate atinge prin întovărășirile amintite, ne privesc deopotrivă și așteaptă să fie duse, cu puteri unite, la limanul dorit.

In ce privește școala satelor noastre am socotit, că — după ce noua stăpânire nu e străină de gândul școlilor puse sub ocrotirea bisericii, a așa numitelor școli confesionale, pe cari le cunoaștem de mai înainte — să căutăm a le trezi, pretutindeni unde se poate la nouă viață și făcând din școală iar o „tindă a bisericii“, să continuăm drumul, plăcut lui Dumnezeu (că-i vorbă de sufletele copiilor noștri), pe care l-au bătut, cu mult folos, înaintașii. Aceste școli, cu învățători numiți de Vlădicie, ar fi să se deschidă — dacă se vor îngădui firește de stăpânire, cu care s'au și început tratativele — încă la toamnă. Întăiu — după împrejurări și posibilități — mai puțin, pe urmă mai multe, până vom ajunge să le putem deschide, cu ajutorul Domnului și cu anumite jertfe, firește, pe toate câte le-am avut odinioară și poate chiar și altele noue. Cum însă nu știm ce se va alege în cauză, ya trebui să căutăm a face totul ca școlile de stat câte s'au deschis, sau urmează a se deschide pentru copiii noștri, să se apropie, în toate privințele, cât mai mult de ceea ce ar putea să însemne școlile noastre.

Alături de acest gând este apoi, având multă înrudire cu el, acela al cooperativelor sătești, privitor la cari încă s'au pornit tratativele cu factorii având cădere să hotărască în cauză, urmând să fie îmbrățișate de toți — în frunte cu conducătorii firești ai satelor noastre — cu toată grija ce o merită și cu râvna pe care sărbătoarea sf. Paști poate s'o dea sufletelor cari înțeleg rostul adânc ce se desprinde din mormântul de pe Golgota „isvorul învierii noastre“...

Dispoziții pilduitoare și mult grăitoare. Le-a luat Psf. Alexandru dela Baia mare. Privesc „revenirile dela ortodoxie“ care

se semnalează în toate părțile eparhiei sale. „Din cauza dezertării aproape colective a preoților ortodoxiei — citim în ultimul cercular baimărean — credincioșii, ruși, în condițiile cunoscute, din trupul parohiilor noastre, revin în masă la legea lor strămoșească“.

Ar fi un moment de satisfacție pentru Arhiepiscopul căruia alții, prin atâtea mijloace detestabile și profund necreștine, au căutat să-i sfășie turma. El însă, și în această situație, ca totdeauna în luptele aprige pe care a fost nevoit să le dea în trecut, se conduce cu strictetă de principiile credinței și ale legii. Dispune deci să nu fie primiți în sânul bisericii noastre decât „ceice vin la noi din propriu îndemn, fără nici o silă din afară și vreau să se încadreze fără nici o condiție în comunitatea noastră bisericească“. — Pentru garantarea acestui postulat se va cere dela cei reveniți să facă și formele trecerii strict bisericești. — Deosebit de importantă îndrumarea privitoare la averile comunităților ortodoxe care revin la noi în întregime, cu toți membrii lor până la unul. Alții s'ar fi grăbit să zică: „să vie cu avere cu tot“. Prsf. Alexandru însă este omul credinței și al canoanelor. Aici e vorba de suflete, nu de avere. De aceea constată că, după legi, averea bisericească nu urmează pe credincioși în trecerile lor dela un cult la altul ci, dacă parohia se stinge, trece în proprietatea Episcopiei de care ține. Biserica noastră, prin urmare, nici gând n'are să-și aproprieze aceste averi. — Dar, lăsate în voia sortii, fără posesor legal, aceste bunuri, care sunt totuși un patrimoniu românesc, „sunt expuse a fi ruinate ori profanate“. „In atari cazuri — dispune Episcopul — și dacă toți cei reveniți o solicită, permitem — cu învoirea presuntivă a celor în drept — ca biserica noastră să ia în posesiune aceste averi, și să se îngrijască apoi, până când proprietarul ar dispune altfel (subliniat în cercular!), de administrarea lor conștiințioasă“!

Câte comentarii nu se cer pe hârtie în fața acestui gest de arhiepiscop român și catolic. Câte n'ar fi de spus, după toate cele ce

s'au încercat și s'au petrecut în acele regiuni curat unite, unde s'a semănat cu mână largă și inconștientă dihonie confesională, slăbind puterea de rezistență națională atât de necesară în aceste zile de urgie. Ce comparații și ceea ce face Preasf. Rusu! — Dar durerea nouă le îngroapă pe cele vechi. Lăsăm faptele să vorbească singure. Și singure să se judece conștiințele care se vor simți zdrobite de povara lor!

Școala, Biserica și noua generație

O seamă de precizări ale I. P. S. mitropolit ALEXANDRU

Cotidianul bucureștean „Curentul“ a întreprins o anchetă printre cei mai de seamă bărbori ai neamului privitor la ceea ce ar fi mai bine să se facă pe viitor pentru tineret, îndreptându-se totodată și atâtea rele ale trecutului. Intre cei cărora li-s'a cerut și și-au spus cuvântul este și I. P. S. pâr. Mitropolit Alexandru Nicolescu, carele între altele, a spus adevărurile mari ce urmează:

[...] „Școala actuală nu e educatoare formativă. Școala noastră este intelectualistă, având drept țintă adunarea unui cât mai în cârcat bagaj de cunoștințe, fără legătură în materia și fără finalitate. De aceea tânărul când termină liceul în loc să aibă ceea ce e văzut că-i cere etatea, ori e decăzut, ori e frământat în toate fibrele sale de lumea aceasta a misterului care nu i-s'a desfăcut pentru a putea avea viziunea dorită asupra lumii și asupra vieții măcar în linii mari.

Cursul secundar trebuie să dea tânărului o orientare generală și armonică în toate problemele vitale, pentru a putea aborda o specialitate care să-i creeze cariera și pentru a-l duce după aceea să-și poată dezvolta personalitatea în o cultură mereu progresivă. Școala de azi ne dă niște pachete ambulante de cunoștințe încurcate (afară de cazuri cu totul excepționale), care acopere un sbucium interior sortit

FOIȚA „UNIRII“

Vrem școală creștină

de pr. Vasile Lupu

Ignoranța religioasă prinde din zi în zi tot mai mult teren în lumea celor mari, ca și într'a celor mici. Fapt constatat de toți cari au la inimă interesele Domnului și ale Bisericii. Mai nou, vedem chiar pe unul din cei mai distinși cateheți pe cari îi avem, ridicând într'un articol din „Unirea“ „Nădejdi cu temeu“ — problema școlii confesionale.

Și nici că se poate un leac mai suveran, și un drum mai luminos pentru ameliorarea și vindecarea ignoranței religioase. Problema e de-o importanță atât de capitală, încât a format unul dintre primele și principalele preocupări ale părinților Bisericii întruniți în conciliul din Vatican. Iar capii Bisericii, o așează ca temelie indispensabilă educației religioase și morale, complete. Pius XI. declară că este mai bucuros de ridicarea unei școli confesionale, decât a unei biserici, pentru că biserica va rămânea goală fără școala confesională. De aceea în enciclica sa despre „Educația tinerimii“ stăruie neîncetat în acest sens. Și dacă admite și altfel de școli, o face

numai de dragul păcii, și ca surogate transitorii, până la timpul când conducătorii unei țări vor constata din tristă experiență, unde se ajunge cu jumătăți de măsuri și cu școlile așa numite laice, în cari, dacă educația religioasă nu e exclusă cu totul, e tolerată numai ca o cenușotcă umilită — așezată la coada programelor școlare —, dovedind prin aceasta învățătorilor și elevilor, că sunt alte preocupări de primul plan în școală decât cele religioase.

Experiența însă ne arată, că acele „alte preocupări“ nu sunt în stare să călească și transforme sufletul omenesc, cu toate facultățile lui, în acea entitate completă, în acel om cu formație spirituală, morală, științifică și socială desăvârșită, care ori unde ar fi așezat pe scara vieții sociale, dela coarnele plugului până sus pe vârful piramidei de stat, va iradia dreptatea, bunătatea, moralitatea și caracterul integru: calități inerente numai sufletului educat în creștinism genuin.

De aceea, în mijlocul vâltoarelor și frământărilor prin cari trece țara noastră, spre a-și afla echilibrul ei natural, Biserica noastră cu experiența și maturitatea ei divină, cu care a înfruntat furtunile satanice din cursul istoriei, îndreptate asupra zidurilor ei — întinde guvernanților noștri o soluție reală, sigură și definitivă în educația tineretului și maselor populare: școala confesională românească-

școala care s'a născut în tinda bisericii, școala care poate realiza unitatea organică între cele două fântâni ale darurilor, menite să crească și desăvârșească sufletul neamului românesc, pe căile eroismului și jertfei întru graie: redați-ne tineretul care prin școlile laice ne-a fost răpit de sub aripile bisericii. Nimeni nu poate acorda fiilor educația integrală și completă, decât mama. Iar mama care e sădit și nutrit virtuțile eroice în cursul sutelor de ani în sufletul neamului a fost biserica. Numai ea se poate și acum apropia de ei: numai ea se poate coborî la taințele sufletelor lor, cari însetează și flămânzează după harul și lumina evangheliei — de care au fost rupte prin statificarea școlilor — cele interese cari au fost și sunt străine de așteptările legitime și sincere a acestui popor. Timpul să ne oprim de pe povârnișul descurajării!

Știm că s'a vânturat și s'a trimbat mult, în ultimii douăzeci de ani, problema educației religioase.

S'a recunoscut în principiu că avem dreptate. Noțiunile de Dumnezeu, biserica, credință, moralitate, caracter au fost pe toate zele tuturor. Nefiind însă educația în masă noastră, aceste noțiuni și realități au fost deviate dela cuprinsul și drumul lor firesc. Au fost exploatate de ignoranții vieții religioase. S'a creiat de către aceștia, un de-

să rămână în întunec, în timp ce tocmai lumea interioară trebuie să devină lumină conducătoare în viață. Profesorii recrutați din aceste elemente (afară iarăși de cazuri cu totul excepționale) nu-și cunosc decât specialitatea, pe care o și pretind dela elevi ca dela niște automate, dela care se așteaptă să aibe atâtea aparate digestive câte specialități sunt. Școala aceasta ucide. E inutil să mai adaug că preocuparea formativă de suflete lipsește adesea și din capul directorului sau a rectorului școlii, iar când nu lipsește, nu o poate aplica: el face birou.

Biserica să nu fie aservită față de nimeni, nici față de stat, deși trebuie să fie serviabilă față de toată lumea. Ea își are întemeietorul ei, morala ei, disciplina ei, și toate de origine divină: ea vadă-și de apostolatul ei. Statul să nu se amestece în afacerile ei, să-i pretindă tot sprijinul pe care este chemată să-l dea, în ordinea ei, dar să-i dea și el la rândul său tot sprijinul conform naturii sale, lucrând prin ierarhia ei firească. Mai ales să-i dea posibilități: cel puțin două ore de religie în toate clasele tuturor școlilor primare și secundare, iar la Universitate să fie câteva cursuri obligatorii pentru studenții de toate categoriile, în care să se dea răspuns tuturor obiecțiilor pe care și-le pune o minte în dezvoltare. Cursurile să fie ținute de preoți-asistenți eclesiastici, de care să aibă fiecare facultate câte unul. Biserica nu se teme și nu se ascunde de știință.

Biserica va da sigur cea mai înaltă, cea mai sigură, cea mai vitală și unitară concepție asupra lumii și asupra vieții: din ea nu se va naște nici politicianism, nici ignoranță, nici imoralitate.

Pedagogia autoritară falsifică personalitatea, o mutilează. Există o autoritate care e legea oricărui organism ordonat, iar ordinea aceasta nu se poate impune, ci trebuie să emane din însăși vitalitatea diferitelor instituții (familie, școală, armată, Biserică). Ajunge ca statul să le coordoneze dând fiecăreia câmpul ce-i compete, și cercetând roadele primite.

străin, și depărtat de Hristos și evanghelie, ca cerul de pământ. Fiecare grupare s'a decretat, că e posesoarea monopolului vieții creștine în mijlocul neamului. În numele acestei religii „sui generis“ s'au decretat reforme și răsturnări în viața neamului. În numele lui Dumnezeu evangheliei și dreptății — trecute prin prisma personală a ignoranței în problemele religioase — s'au comis asasinat, s'au ridicat baricade și s'au descărcat pistoale. Iar adevărata Biserică — dreptate, moralitate — precum și fiii ei, au fost taxați și catalogați, în rubrica ramolițiilor și morțiilor. Până acolo s'a ajuns, că o anumită presă și anumite voci, au afirmat că Biserica după al șaptelea sinod ecumenic a murit. Și de atunci până acum, drumul morții și letargiei spirituale ar fi plutit peste cadavrul Bisericii până astăzi! Iar astăzi se va ridica cineva din mijlocul neamului nostru, care va reînvia Biserica, și va convoca viitorul sinod ecumenic!? Isus Hristos, biserica lui, misiunea acesteia, se va reabilita deci astăzi, după sute de ani au fost absente din viața neamurilor! Iată până unde s'a ajuns cu ignoranța în materie religioasă: roadele școlilor și maștrilor, cari ani de zile au lovit cu seninătate naivitate în directivele și căile infailibile de educație ale Bisericii lui Hristos.

În fața acestei apostazii și falsificări a evangheliei, noi bisericarii ce puteam face?

Prin formațiunea complectă și armonică amintită va fi ferită generația nouă de alunecare în sectarism, pentru că această formațiune presupune și recere o permanentă iubire a tineretului, o permanentă servire a lui, o permanentă grijă de a nu-l flata și o permanentă muncă, dirijate spre un ideal conștient. Pas cu pas va trebui să i se dea partea cuvântată în dirijarea organismului social al statului, unde nu e nevoie să se facă salturi, dar trebuie să se facă o justă apreciere a valorilor.

Dupăce tineretul ar fi încadrat în acest mare curent de tindere spre ideal, cu cinste, curent alimentat neîncetat de instituțiile educative și mai ales de biserică și școală, susținuți de stat, controlul e foarte ușor prin înseși organele conducătoare ale acestor organisme.

În general însă Statul să nu se teamă de tineret și să nu-și arate neîncrederea cu prea deasă intervenție în toate amănuntele, îngreunând organele de conducere cu un birocrațism exagerat și răpindu-le astfel posibilitatea de a conduce de fapt școala, dându-i viață.“

Istoria Transilvaniei

Domnul Netea a atins o chestiune foarte interesantă. În școlile românești se vorbește așa de puțin de istoria Transilvaniei, încât s'ar părea că acest colț de rai românesc nu e cea mai frumoasă și cea mai importantă provincie românească. E adevărat, că Transilvania nu-și are istoria sa deosebită, ci când în legătură cu Ungaria, când cu Austria, iar părți din ea în legătură cu Muntenia și Moldova. Transilvania are istorie deosebită în timpul principilor ardeleni, dar acest principat nu a fost românesc. Ca să-i dăm o iargime mai mare, Transilvania își are istoria sa începând dela lupta dela Mohács (1526) și până la luarea Ardealului de Habsburgi (1688). Cu toate că în acest timp avem numai patru stăpâniri românești asupra Ardealului, alui Ștefan Mailat, alui Petru Rareș, care însă nu

s'a extins asupra întregii țări, alui Ioan Huniade și, mai cu seamă, alui Mihaiu Viteazul, avem și înaintea acestora și după ei momente înălțătoare, vrednice de a intra în istoria Românilor și a sta alături de evenimente din Țările românești. Astfel avem stăpânirea domnilor munteni asupra Făgărașului și Amlașului, stăpânirea lui Radu cel Mare asupra Geoagiului, alui Ștefan cel Mare pe Someș. Tot așa e de mare importanță rolul Românilor în revoluțiile agrare din 1437-1438, în revoluția lui Doja și, mai târziu, marea și românească revoluție alui Horia. Transilvania a dat bărbați însemnați al căror rol nu s'a mărginit la aceasta țărișoară, ci a trecut mult peste granițele ei. Așa au fost Ioan Huniade Corvinul, Nicolaus Olahus, Mateiu Huniade Corvinul, Gaspar Bichș, ca să nu pomenesc de marii noștri vlădici, cari au avut un rol așa de mare în luptele politice naționale, cum au fost Inocențiu Micu, Petru Pavel Aron, Gregoriu Maior, Bob și ceilalți. Tot așa revoluția spirituală provocată de unirea cu Biserica Romei.

Cu aceste evenimente și persoane istoria Românilor din școlile secundare ar trebui să se ocupe pe larg, însă abia face amintire despre unele, pe altele le ignorează cu totul, pe multe le denaturează. Pe Ioan Huniade și pe fiul său Mateiu cele mai multe istorii îi prezintă ca complect înstrăinați și ca și când nu ar avea nici o importanță că cel mai mare general al veacului al 15-lea, Ioan Huniade, învingătorul lui Mohamed, cuceritorul Constantinopolului, a fost Român; că cel mai de seamă rege al Ungariei a fost Românul Mateiu Corvinul, și că cel mai învățat bărbat din Ungaria și unul din cei mai învățați ai Europei din veacul al 16-lea, a fost Românul Nicolaus Olahus, care a ajuns mitropolit-primat și guvernator al Ungariei, și cardinal al Bisericii Romane. Istoria Românilor din școlile secundare abia pomeneste de lupta dela Belgrad (1456), unde Ioan Huniade cu trupe române, croate și sârbești, și cu cruciații lui Capistrano a pus pe fugă pe Mohamed-cuceritorul, în vremece regele Ungariei fugise în

În programele școlare am fost așezați totdeauna la coadă. Celei mai neînsemnate dexterități i-s'a acordat mai multe oare în învățământ decât nouă. Un ceas ori două pe săptămână cât ni-s'a dat, și ni-se mai dă, să fim în mijlocul tineretului, abia sunt suficiente, pentru a creiona că există o viață superioară — viața harului, — viața lui Dumnezeu în suflete, și nicidecum pentru a pătrunde în mod desăvârșit în tainele fecunde și mănoase ale acestei realități.

Mai ales că în programele educației școlare s'au permis și se mai permit încă cu aprobarea Ministerului, doctrine și curente, cari se bat cap în cap cu evanghelia lui Isus; și cărora pentru a distruge li-se dă mai mult timp, decât nouă pentru a clădi. Au fost desigur, și sunt și astăzi, profesori și învățători cari au căutat și caută să clădească pe temelia infailibilă a revelației divine. Dar aceștia nu sunt cei mai mulți. S'au găsit și se mai găsesc încă și de aceia cari, în văzul și auzul tuturor, bagatelizează și ridiculează realitățile vieții creștine, și cari în numele unei filosofii și ipoteze științifice pe cari le-au imprumutat fără să le pătrundă și adâncească consecințele — ci numai de dragul noutății și strălucirii aparente — robesc și viciază sufletul tineretului, și cari, tocmai pentru că au în mâini tineretul unei țări — viitorul acesteia — trebuie să clădească pe temelii solide

și sigure. Să fie umiliți și sinceri în căutarea adevărului. Să cunoască ei mai întâi filosofia creștină și soluțiile acesteia, în labirintul cețos și ariadnic al ipotezelor științifice, a căror viață e numai de zile și ani, și cunoscând adevărul proiectat de filosofia creștină, și afirmat de revelația divină, să fie pregătiți de-a clădi în mod pozitiv, comorile de știință, moralitate și caracter, a generațiilor de mâine.

Ori, această educație și viziune ideală a evangheliei și Bisericii se realizează numai prin școala confesională. Numai ea este fiica bisericii: numai ea luminează, lumină din lumină, sufletele generațiilor, cu lumina și concluziile Bisericii, la toate aspirațiile legitime ale sufletului omenesc, pe teren: spiritual, moral, social, politic și economic. Ea nu mai are lipsă să ne dovedească utilitatea ei prin recente experiențe. E veche, ca și biserica și evanghelia. E nouă, ca și harul divin, ce se revarsă zi de zi din tainele bisericii, fecund, proaspăt, și plin de miresme cerești. E actuală, căci e mâna dreaptă, prin care biserica își răspândește darurile și mana ei fiilor săi. Fără ea suntem lipsiți de cel mai necesar organ, prin care putem furniza Bisericii și neamului fii duhovnicești, și cetățeni căliți în disciplină morală...

Vom fi ascultați? Sperăm că da: suntem părinții neamului românesc: ni-se cere să pregătim acestui neam caractere — și eroi ai

Viena, iar magnații și prelații Ungariei, în mod ostentativ, au stat nepăsători în fața primejdiei, care le amenința țara, numai să nu lupte sub comanda Românilui Ioan Huniade. Dacă deschidem însă istoriile ungurești, vom găsi cuvinte de laudă și de mărire despre strălucita biruință a maghiarimei asupra Turcilor, iar în propaganda revizionistă se provocau la această biruință strălucită, prin care ei — Ungurii — au salvat creștinătatea și civilizația europeană. Nici nu mai vorbesc despre desconsiderarea aproape totală în Istoria Românilor din școalele secundare, a rolului pe care l-a avut unirea cu Roma la deșteptarea conștiinței și demnității naționale. Dar găsim, că se vorbește de „unguritul“ episcop Bob, fără să spună, că acest episcop a atras atenția Românilor asupra importanței orașelor, zidind biserici și organizând parohii românești la orașe și salarizând cu deosebită grijă pe preoții dela orașe, ca orașele să poată fi provăzute cu preoți buni și luminați.

Un singur autor dă importanța cuvenită istoriei transilvane, d. profesor universitar Ioan Lupaș. Deși din punct de vedere al Bisericii unite ar fi de făcut unele observări, trebuie să recunoaștem că d. Lupaș vorbește cu atenție și cu dragoste de rolul Transilvaniei în trecutul Românilor. Cu toate acestea cartea domniei sale nu a fost îmbrățișată nici măcar de profesorii de istorie din Ardeal, deși ar fi meritat față de alte manuale, scrise cu grabă și cu ignoranță. Ba nici Istoria bisericească nu i-au primit-o cu dragostea la care am fi îndreptățiți să ne așteptăm, nici cel puțin în Ardeal. Mi s'a spus, că motivul ar fi, că d. Lupaș în un loc, pare-mi-se unde vorbește de primejdia sectelor poezite, invinuește și pe preoți, că nu sunt la înălțime.

Subsemnatul în 1936 — la 480 de ani dela lupta dela Belgrad — am scris în revista „Țara Bârsei“ un studiu, în care am arătat, cu citate din istorici unguri de mâna întâi, că biruința aceasta nu e a maghiarimei, ci e o strălucită biruință a geniului românesc. Studiul l-am extras și în o broșură de 15 pagini

Educație religioasă fără ore de religie

— S'au: părerea d-lui Pamfil Șeicaru —

de Prof. Ion Miclea

Sunt câteva luni de când țara noastră a trecut prin frământări și zguduri aproape apocaliptice. Deoparte, granițele sfărâmate, căminuri părăsite, rosturi și activități frante — cu întreg convoiul de dureri inerente; de altă parte o oriză sufletească și disciplinară, o uitare de sine care putea să ne coste totul. Aceasta din urmă, poate mai gravă decât toate.

După ce am privit abisul în care era cât pe aci să ne scufundăm, iată-ne regăsiți din nou. Căutăm împrejurul nostru ca să stabilim răspunderile.

Ele cad și trebuie să cadă asupra tuturor:

și am trimis și Ministerului Instrucțiunii un exemplar cu propunerea, ca în toate școalele din țară să se țină conferințe despre această luptă, dar până în ziua de azi nu am primit nici un răspuns și nu s'a luat nici o măsură. Tot așa nu mi-a răspuns până în ziua de azi o Societate de Radio-difuziune, căreia i-am trimis o conferință, pe scurt, despre strălucita biruință românească dela Belgradul sîrbesc. În același timp însă Ungurii, la radio, în școli și în străinătate, vorbeau cu multă însuflețire, contrar adevărului istoric, despre strălucita biruință a maghiarimei, așteptând și prin aceasta răsplata cuvenită pentru jertfele Maghiarilor pe altarul creștinătății și al civilizației.

Pe viitor va trebui să vedem și în această direcție o schimbare. Ministerul Instrucțiunii Publice în programa analitică va trebui să dea importanța cuvenită Istoriei Transilvaniei, și aceasta nu numai în Transilvania, ci în întreaga țară.

Pr. Octavian Popa

mari — mai cu seamă — și mici deopotrivă. Vinovat este sistemul politic, fără doar și poate; este vinovat aparatul, angrenajul economic — cine ar nega? Este vinovat aparatul administrativ care funcționează defectuos; este vinovată presa care n'a avu niciodată, și cine știe dacă va avea vreodată mâinile și conștiința curată. — Fiind vorba de tineret, asupra lui se restrânge în mod special vinovăția; însă este vinovată în primul rând — se zice — școala care a pregătit și crescut un astfel de tineret.

Deci: se impune cu o extremă urgență reforma întregului angrenaj al statului.

Cât privește reforma învățământului, discuțiile în jurul ei sunt cât se poate de aprinse. Și credem că învățământul merită o cât de amplă și senină discuție, doar el este și va rămâne pururea uzina și jurnalul care va plămădi și modelele viitoarele elite sociale. Tipul viitoarelor generații atarnă de spiritul, concepțiile, entuziasmul și ritmul pe care va să-l imprime în sufletul lor școala. Așa înca este de o primordială importanță nu numai organizarea, funcționarea, pregătirea și selecționarea celor chemați să nască prin școli viitoarele generații conducătoare, ci, mai cu seamă, alimentele chemate să intre în structura psiho-fizică a elevilor, adică materiile de învățământ.

Fără îndoială, conducătorii de mâine ai țării, cari astăzi sunt în băncile școlii, trebuie să fie patrioți luminați, cu nestinsă dragoste față de trecutul frumos dar atât de sbuciumat al neamului nostru — istoria — față de acest pământ sfânt, astăzi atât de sfâșiat și însângerat — geografia —; vor trebui să fie îndrăgostiți față de ceea ce este frumos, — sentiment care se dezvoltă și cul-

dreptății și moralității. Vrem s'o facem! Dar cum o vom face-o, fără mijlocul necesar și condiția unică: școala confesională românească. Fără de aceasta, ni se cere să sburăm fără aripi! Fără de aceasta munca noastră va suferi mereu; elanul se va risipi de multeori îndeșert — iar tineretul lipsit statornic de harul divin, va continua și de-acum înainte pribegia sa pe drumurile întunecate, trasate de educatori eronați.

Până vom fi pe deplin ascultați să stăruim mereu cu perseverență și bunăvoință. Nu ne îndoim de bunăvoința și înțelegerea guvernanților noștri. Nu ne îndoim că mai de vreme ori mai târziu se vor convinge de dreptatea cauzei noastre. Căci așa după cum disciplina militară se formează de militari, jurisprudența de justiție, — în mod natural, educația sufletească ne compete nouă. Și așa după cum acelora li-se acoardă timpul și mijloacele necesare spre a-și realiza disciplinele lor necesare și ele vieții sociale și naționale — același timp și aceleași mijloace ni se vor acorda și nouă, pentru realizarea celui mai sublim și mai necesar deziderat al unui popor: țaria sufletească, moralitatea și caracterul.

Dar mai sunt încă și alte „Nădejdi cu temei“ cari ne îndreptătesc la optimismul credinței noastre. Suntem un popor latin. Pionerii civilizației latine la porțile orientului; adevăruri pe cari le mărturisim și recunoaștem cu toții, la toate ocaziunile. Știm apoi cu toții

cât de mari au fost contribuțiile geniului latin, în istoria civilizației. Noi înșine fluturăm cu mândrie la toate serbările naționale, versul de bard inspirat a lui Alexandri: „latina gintă e regină, într'ale lumii ginte mari!“ Și dacă celelalte ginți latine au contribuit mai mult decât noi la cursul civilizației creștine, se datorește nu numai libertății, de care noi am fost lipsiți, prin sutele de ani de robie, ci mai ales și în primul rând, școalelor confesionale ale bisericii catolice. Iar anii în cari aceste școli, și spiritul creștin al acestora, a fost eclipsat, cum s'a întâmplat în Franța după revoluția franceză, s'au înregistrat ca ani de secetă, moarte și dezastru moral și național. Cum așa de sincer a recunoscut-o și afirmat-o în vara acestui an în fața lumii întregi premierul francez, mareșalul Petain.

Ce s'ar fi întâmplat și la noi, dacă odată cu realizarea idealului național, i-am fi dăruit școlii confesionale aerul, lumina și libertățile, de cari de atâtea ori a fost lipsită în cursul robiei naționale? Dacă s'a arătat atât de minunată și bună educatoare în vremuri de restriște, pentru inițierea și cultivarea idealului național, s'ar fi arătat tot atât de minunată, după realizarea acestuia, pentru canalizarea și îndrumarea energiilor naționale, pe drumul vieții creștine — despicator de veacuri — a Bisericii lui Hristos!

Iată atâtea și atâtea „nădejdi cu temei“ cari ne fac să așteptăm cu încredere și statornicie realizarea și traducerea în fapt viu a

dorințelor noastre legitime: școala confesională românească.

Iar ca o măsură imediată, rugăm pe conducătorii bisericii noastre, să stăruie și să ceară la cei în drept, de a ni se acorda în prezent, cel puțin acele libertăți de cari s'au bucură unii minoritari, cari au școli confesionale proprii. Acolo unde parohiile noastre au edificii școlare proprii — ori în acelea care ar putea să-și ridice atari edificii, să ni se dea voie să o facem. Avem unele parohii mai înstărite, altele compacte, pentru cari acest lucru, având în vedere importanța cauzei în joc — nu ar fi prea greu. În primul rând la centrele unde se află congregații religioase ale bisericii noastre, Chiar dacă la început vor fi puține. Sămânța bună și duhul creștin și el putere de extindere. Rezultatele bune vor convinge și pe alții. Treptat, teptat, vor cuceri din nou terenul, pe care atât de ușor l-am pierdut. Iar autorul articolului „Nădejdi cu temei“ care știut e de toți că e un muncitor și muncește mereu, pentru ducerea copiilor și tineretului la Hristos, îi dorim din suflet să vadă realizat cât mai grabnic visul său și al nostru: școala confesională românească. Reinvierea acesteia va însemna răscruce de veacuri în istoria Bisericii și neamului. Din partea Impăratului Hristos, cu nuna biruinții pentru toți aceia, cari au luptat pe toate căile, și vor lupta și de acum înainte pentru crearea celui mai necesar organ al Bisericii lui, în sânul neamului românesc.

tivă prin arte și dexterități. Dar ce folosesc toate aceste, dacă le-ar lipsi conștiința, moralitatea și pornirea pentru adevăr? Se impune deci o disciplină care să coordoneze, să sintetizeze întreg efortul educativ și să-l direcționeze spre Frumosul, Binele și Adevărul absolut, care este Dumnezeu, față de care să se simtă responsabil mai cu seamă pentru acțiunile pentru care nu există responsabilitate omenească.

Studiul Religiei, plecând dela Dumnezeu și ajungând la om, cearcă să-l dospească cu aluatul supranatural al harului sfințitor și să-l modeleze, după chipul supremei perfecțiuni omenești, care a culminat în omul-Dumnezeu: Hristos. Toate celelalte studii, cari în moduri și pe căi deosebite țintesc la un ideal educativ, prin Religie își deschid zări și perspective mai largi și mai înalte. Ea le arată că știința adevărată, arta frumoasă, și patriotismul luminat, sunt trepte spre ideal; însă, ele fără de *știința perfecțiunii per excellentiam*, rămân la jumătatea drumului; realizează un model de educație trunchiat.

Educație fără instrucție? Efecte fără cauză; construcții, fără de temelii; roade fără de pom, himere... E copilăresc, dacă nu absurd să pretinzi așa ceva. Pedagogia nu cunoaște astfel de minuni. Dimpotrivă, ea susține că educația nu poate fi decât consecința intenționată și imediată a instrucției.

Totuși sunt glasuri cari, deși recunosc acest adevăr elementar când e vorba de alte materii de învățământ, socotesc, atunci când e vorba de educația religioasă, că se poate foarte bine face, fără de nici o instrucție religioasă.

Poate sunt seduși de faptul — de altfel îndeobște recunoscut — că Religia, dintre toate materiile de învățământ este cea mai formativă, adevărată, din firea ei tinde la făurirea omului din punct de vedere moral-educativ.

Însă dacă acesta e un adevăr, nu este tertat să se scape din vedere că există prăpăstioasă deosebire între educație și educație, între educația care razimă în instrucție și între aceea care e numai educație, fără fundament. Există o educație care n'are temei decât în autoritatea celui care vorbește. (Educația populară care se face credincioșilor fără carte). Roadele ei se cunosc. Și există o educație care are temelie într-o sumă de principii scoase atât din rațiunea naturală sănătoasă cât și din Rațiunea divină — Revelație — iar roadele ei — acolo unde se face astfel — încă se cunosc.

Ori, în școală, viitorilor intelectuali, ce fel de educație doriți să le faceți? O educație religioasă temeinică, fără de temelii religioase, credem că e cu neputință. Ori, aceste temelii nu se pot așeza decât în orele de *instrucție religioasă*.

D. P. Șeicaru crede altfel. D-sa zice: *„Nu văd de ce s'ar înmulți orele de religie”*. D-sa știe foarte bine că două ore de religie are numai cursul inferior; școala normală are una singură, pe întreagă linia; liceul comercial are clase *fără de nici una*, ca și cel industrial. S'ar putea înmulți la două acolo unde există una; dar unde nu-i nici una? Aci nu-i vorba de înmulțire, ci de creare din nou. Apoi, să ne înțelegem bine, nu e mare lucru ce cerem: două ore de religie acolo unde nu există nimic; una, acolo unde mai există una; iar unde sunt două, ne mulțumim cu ele, ca să nu se sperie lumea de o nenorocire care s'ar putea abate asupra noastră în atâta religie.

D. Șeicaru găsește ușor remediul lipsei

de ore: biserica. De ce trebuiesc profesorului de religie ore: *„când preotul are la dispoziție, pentru educarea sufletească a oamenilor, biserica?”*, se întreabă d. Șeicaru. Concedem. Educarea sufletească a oamenilor s'a făcut pururea — *după ce au scăpat de școală* — în biserică și nimeni n'a cerut vr'odată o catedră de religie pentru ei. Acolo este amvonul. Ori, aci e vorba de *elevi*, cari sunt oameni în devenire și încă oameni meniși a avea rosturi înalte în viața publică, așa încât educația lor — deci și instrucția lor — trebuie să fie alta decât a credincioșilor de rând. În sufletul lor încolțesc probleme, se ciocnesc ideologii, de care sunt scutiți credincioșii; deci educația lor trebuie să aibe rădăcini adânci în materia de studiu a religiei. Altfel clădești pe nisip.

Și noi credem că preoții *„nu lsbutesc să dea toată ampla putere de cucerire a sufletelor — și că bisericile goale mărturisesc o gravă scădere apostolică”*, tocmai în această privință: fac educație (*fac morală!*) fără s'o așeze pe vr'o temelie; de aceea nu-i mirare dacă la prima adiere a ispitei se prăbușește totul. Bisericile goale sunt cea mai strigătoare dovadă a celor spuse de noi: lipsa de convingeri religioase. Acolo (ex. Franța religioasă) unde instrucția religioasă este temeinică, se pot observa și altfel de roade. Doar e o exigență categorică a reține aceasta: de ce să fii onest, moral, de ce să-mi iubesc Patria, de ce să iubesc pe aproapele, când realitatea îmi predică altceva? Convingerile sunt însă totdeauna rodul instrucției. Ori, cum s'ar putea face aceasta fără să-i se acorde minimul de timp?!

D. Șeicaru spune, în artic. citat, că este pentru educația religioasă, deși pledează contra instrucției religioase. Cum s'ar putea ajunge la efecte fără de cauze? Nu știm. Când este pentru instrucție, atunci cu o condiție: *„să nu se facă, pe băncile școlii, ci la biserică, iar catedra profesorului de religie este amvonul”*.

Știm că Franța francmasonică și laică încă a cerut pe la 1905, prin rostul lui Waldeck-Rousseau, acest lucru: afară din școală cu religia. Și i-s'a dat. Roadele se cunosc. Atunci când D-sa cere ca să se facă educația religioasă în biserică, melodia sună ceva mai frumos, deși este aceeași.

Incontestabil, atmosfera bisericii este mai pură, mai imbibată de miremele evlaviei, dar întrebăm pe d. Șeicaru, crede d-sa necesară elevilor însușirea cunoștințelor religioase? Dacă da, atunci cum crede d-sa că s'ar putea constata de fapt această însușire de cunoștințe, fără de care, repetăm, nu există educație. Prin întrebări și răspunsuri? Atmosfera bisericii o considerăm prea pură pentru astfel de experiențe riscante.

* *

Față de religie oamenii iau de obicei două atitudini, amândouă cavalești: pentru ori contra ei. Aceasta când au curajul convingerilor; când acesta le lipsește, întâlnim atitudini șerpuitoare, mult mai primejdioase decât însăși negația. Una dintre ele este aceea când necredința se ascunde sub masca unei exagerate evlavii. Și putem spune că și această atitudine se întâlnește adeseori în zilele noastre. Nu ne gândim să facem d. P. Șeicaru proces de conștiință, ci constatăm cu acest prilej un fapt aproape generalizat și a-nume părerea greșită ce o au unii intelectuali despre rolul religiei în viață. Ei socotesc Religia prea eterică, prea diafană decât să se amestece în viața modernă păcătoasă; ei ar dori s'o vadă mai mult în cer și în biserică, decât acolo unde este extremă lipsă de ea,

în mijlocul arenei unde se săvârșește păcatul și unde băntuie ispita.

Apostolatul creștin antic și modern crede tocmai dimpotrivă. El pretinde ca să nu se predice religia în biserici — mai cu seamă dacă sunt goale — ci să caute mulțimile acolo unde ele se găesc: la câmp, în uzine, în școli, cinemetografe, teatre, pe vapoare și la redacția marilor cotidiane. Apostolatul modern vrea cu orice preț cucerirea lumii. *Dacă însă lumea nu vrea să meargă la biserică, atunci el trebuie să ducă biserica în mijlocul valului tumultuos al lumii, făcând amvon din puntea de comandă a vaporului, din atelier, din coliba ciobanului și chiar și din catedra școlii*. El nu crede că cele sfinte se vor profana, ci așteaptă dimpotrivă ca cele profane, din contactul permanent cu cele sacre, să se sfințească. Cum s'ar putea sanctifica cele profane, dacă sacrul este izolat în sanctuar?

Mântuitorul a procedat astfel? Nu. Amvonul său era muntele, era corabia pescarilor care plutea atât pe marea liniștită cât și pe cea furtunoasă; atelierul fierarului din sat; brazdele în care se arunca sămânța, holdele coapte, piețele publice, casele vameșilor, ospețele păcătoșilor și rareori sinagoge. Sfântul Pavel își ridică amvonul său în academia filosofilor din Areopagul Ateni, nu în sinagoge și temple.

Biserica trebuie să meargă în lume, s'o caute acolo unde se găsește, ca s'o transforme sfințindu-o. Iată pentru ce nu suntem de părerea dlui Șeicaru și socotim că religia chiar dacă s'ar găsi undeva în biserică, trebuie să meargă în școală, în viață, acolo unde sunt copiii și oamenii. Din școala secundară să-i urmărească în Universitate, în cabinetul medical, sau la bara justiției, ba chiar și în biserică — bineînțeles dacă ei se găesc acolo.

Credem că Religia este acasă și în școală, alături de istoria și geografia scumpei noastre țări; alături de legile chimiei, fizicii și ale numerilor. Cine știe? poate că elevii vor zări urmele pașilor lui Dumnezeu și în aceste științe ca și în Religie, întărindu-se reciproc. Prin eliminarea ei din școală — din motive evlavioase — s'ar putea crede că este o materie care n'are nici un amestec în viața de toate zilele. Și ar fi păcat. După câte știm, Franța lui Petain, după prăbușirile prin cari a trecut, crede că e momentul ca religia, după ce a fost isgonită din școală, să-și ocupe locul ce i-se cuvine. Ar fi păcat ca noi să încercăm o experiență care a dat rezultate dezastruoase în alte părți.

Cât privește controlul și problema inspectorului de religie, socotim că se poate discuta și pentru și contra. Că în dosul ei s'ar ascunde *„alte socoteli individuale mai practice”*, după cum pare a susține d. P. Șeicaru, noi nu știm. Un lucru însă îl știm cu siguranță: că toți educatorii își dau seama că educația are lipsă de instrucție. Conducătorii bisericii, în special I. P. S. Mitropolit al Blajului și-a exprimat convingerea în acest sens și — ce coincidență! — în același Nr. al „Curentului” în care d. director este contra înmulțirii orelor de religie.

Educație religioasă? Insemnează convingeri religioase = instrucție religioasă; iar aceasta numai în ore de religie. Dacă aceasta este adevărat, atunci trebuie să se pomenască *„de sportrea orelor de religie și de profesorul de religie”*, chiar și cu riscul de a displace unor această muzică.

Citii și răspândiți „UNIREA”

Știri mărunte

P. Tiburțiu Donche, A. A. Părintele capelan al Institutului N. D. de Sion din București a căzut, în plină activitate preoțască, lovit subit de o congestie cerebrală, Duminică seara, 6 Aprilie c. Tocmai după binecuvântarea euharistică pe care a slujit-o în Capela N. D. de Sion. Ingrijirile cele mai delicate și medicii cei mai buni, toate au fost zădărnice de gravitatea atacului. Bunul părinte se stinse încet în ziua următoare la orele 4 p. m., la Sanatoriul Saint Vincent de Paul unde fusese transportat și îngrijit.

Miercuri, 9 Aprilie, nu numai confracții lui Asumpționiști ci aproape întregul cler al Capitalei — de ambele rituri — s'a adunat frățeste pentru înmormântarea lui.

În fruntea veneraților preoți confracți a fost Excelența Sa Mitropolitul Cisar, care a slujit prohodul înconjurat de un numeros sobor de preoți și călugări.

Decedatul Părinte împlinise al 65-lea an al vieții și al 40-lea an al preoției sale.

A plecat cum a trăit, modest, discret și umilit. Participarea confracțiilor preoți, precum și a comunităților felurite și a atâtor prieteni, dovedea marea stimă de care se bucura, deși umilitul călugăr nu căutase altceva decât a se jertfi în tăcere pentru suflete.

Hirotonit preot la 2 Septembrie 1900 a fost timp de mai mult de 40 de ani un evlavios și devotat apostol al lui Hristos. După o lungă pregătire teologică și o păstorire rodnică în Franța și la Constantinopol, a venit în țara noastră acum 15 ani. Timp de 5 ani și-a închinat întreaga activitate pentru educarea tineretului românesc la Internatele noastre din Lugoj și Beiuș.

Dela Noviciatul din Beiuș a trecut la institutul N. D. de Sion. Timp de aproape 10 ani, pe lângă oficiul lui obișnuit de catehet răbdător și capelan devotat al unei mari comunități călugărești, a putut să ajute pe mulți săraci și nefericiți.

Fața-i palidă și blândă, vorba lui domoală și umilită, soluțiile lui totodată strict teologice și larg umane, atrăgeau mai ușor sufletele. Câte dureri a mângăiat, câte răni secrete a vindecat, câte suferințe a îndulcit, câte pomene a împărțit, câți păcătoși a îndreptat, câte suflete creștine a îndrumat tot mai sus către Dumnezeu, după pilda compatriotului și modelului său Sf. Francisc de Sales, a cărui spiritualitate o cunoștea și practica așa de bine?

Sănătatea lui mai mult decât modestă și chiar sdruncinată de mulți ani, a fost lent sleită de apostolatul discret și tăcut dar intens și neîncetat. Nu se pomenește să fi refuzat vre-un serviciu oricât de greu, trebuind intervenția sau voința superiorilor pentru a i-se impune un supliment de odihnă sau regim.

Poliglot emerit, cântăreț de seamă, a fost preocupat intens de problema bunelor citiri, ca toți bunii pedagogi și preoți. A văzut valoarea educativă a Istoriei Bisericii și a vieții Sfinților, mai ales a celor contemporani și tineri.

Citirea și răspândirea biografiilor edificatoare a fost o formă atrăgătoare și rodnică a apostolatului său printre tineret. Avea un cult deosebit pentru tot ceea ce privește viața Parohiei, Congregației, Eparhiei, dar inima lui largă se interesa și de toată mișcarea vieții bisericesti universale: Misiuni, spitale, opere de binefacere de tot felul, Intronarea Inimii lui Isus în familiile creștine, etc.

De-acum s'a odihnit și a aflat ușurare acest bun prieten al Românilor și apostol al Sf. Uniri. În veci pomenirea lui! (P. Ireneu Merloz).

Personale. Ven. Ordinariat al Maramureșului a făcut mai nou următoarele schimbări în sânul clerului eparhial: *Liviu Racofianu*, canonic, a fost numit fisc al Consistorului; *Vasile Szabo*, canonic, a fost numit curator al bisericii catedrale; *Aug. Mesaroș*, nouhirotonit, a fost rânduit la Prislop; *Lazar Gherghel*, din Satu Mare III a fost reintegrat la Cicârlău; Romul Lemeny din Cicârlău a fost trecut la Satu Mare III; *Aug. Buteanu*, din Bocicoiul Mare a fost numit la Petea. Au căpătat litere dimisoriale pentru arhidieceză *Victor Precup*, preot profesor din Baia Mare și *Vasile Herman* preot-profesor din Satu Mare, iar pentru eparhia Lugojului: *Iosif Gorcinschi* din Ruscova, *Ioan W. Gorcinschi* din Repedeș și *Andrei Berinde* din Moiești.

Comunicat. Ordinariatul Arhiepiscopesc de Alba-Iulia și Făgăraș a intervenit, cu adresa Nr. 2300 din 29 Martie 1941, la Onor. Minister al Instrucțiunii, Educației Naționale, Cultelor și Artelor, ca să binevoiască a reveni asupra pensionării profesorilor cursiști mai ales a acelor cari au la bază și Academia Teologică. Onoratul Minister Ni-a răspuns cu adresa No. 74.368 (A) 1941, că nu poate reveni. Comunicăm aceasta drept răspuns tuturor celor ce Ne-au cerut să intervenim. *Blaj*, din ședința consistorială dela 26 Aprilie 1941. Arhiepiscop și Mitropolit, Alexandru Nicolescu.

O nouă majorare de salariu pentru preoții din pastorație s'a făcut cu 1 Aprilie 1941, prevăzându-se în bugetul anului 1941/42 o cotă de 25%, din salariul de bază pentru gradațiile preoțești. S'a reparat astfel una din nedreptățile cu privire la salarizarea acestor slujbași atât de oropsiți până acum din partea statului. Mai rămâne însă o mare nedreptate și nu știm până când: Aceea de a se acorda și preoților tot atâtea gradații, cât și celorlalți slujbași ai statului. Sperăm că în curând se va face dreptate și în privința asta!

Frații din robie pentru misiuni. În ultimul circular al eparhiei Baia Mare aflăm, între altele, o informație care ne înduioșază. În ciuda tragediei în care se sbat ei înșiși, frații noștri din acest pământ al durerii își păstrează spiritul de jertfă și de însuflețire pură pentru opera mare a răspândirii credinței printre păgâni. În anii trecuți, dieceza Psf. Alexandru Rusu bătuse recordul în provincia noastră. Astă dată perspectivele erau mai sumbre. Numărul credincioșilor i-a scăzut cu vreo 33.834, apoi situația nouă a tuturor, cu întregul ei cortegiu de dureri și mizerii. — Dumnezeu, răvna preoților și bunătatea sufletească a credincioșilor a desmintit acest pesimism. Rezultatul colectei a atins suma de 6124 pengö, corespunzând la 183.720 lei, dând o medie eparhială de 55.04 la sută (mai mult de un leu la două suflete). Anul trecut se strânseseră 224.459 lei, dând o medie de 62.19 la sută. Ținând seamă de scăderea numărului credincioșilor, scăderea mediei este cu totul neglijabilă. Frumoasă pildă de creștinism activ și jertfitor.

Bucurie sfântă la Sebeș (vicariatul Făgărașului). Care bucurie a fost prilejuită numai de credincioșii: *Valeriu Popa*, care a suportat singur cheltuiala returnării unui clopot, ce se afla în nefolosință la biserică, plătind suma de 5138 (cinci mii una sută treizeci și opt) lei și *Vasile Lupu*, care a dat 1335 (una mie trei sute treizeci și cinci) lei, pentru repararea unui potir. Binecuvântarea acestor obiecte bisericesti s'a făcut în Dumineca Floriilor, c., de părintele Dumitru Sălăgean din Copăcel și Ioan Muntean, preotul local. Străduința Părintelui din Sebeș și-a cuvioșilor săi, poate sluji de pildă. (ds).

Misiuni sfinte s'au mai ținut în decursul postului mare, în afară de cele amintite deja, și în parohia *Lisa* din distr. vicarial al Făgărașului. Vestitor al cuvântului a fost păr. *Octavian Popa*, profesor de religie pensionar, care, în zilele de 12-14 Aprilie crt., a apropiat de sîintele taine ale pocăinții și euharistiei pe aproape toți credincioșii din parohia părintelui Axente Stanislav. La mărturisiri (cam 300) a ajutat, în afară de preotul local, și păr. *Liviu Negrea* din Pojorta. Laudă Domnului pentru toate!

Locale. Dumineca viitoare, a Slăbănogului, va predica în catedrală păr. *Ioan Moldovan*, canonic mitropolitan.

— Un mănunchiu select dintre membrii „Societății Scriitorilor Români” a plecat la drum greu nu numai pentru a arăta, în diferitele orașe ale țării, „valoarea scrisului românesc”, ci și pentru a strânge noi ajutoare pe seama familiilor soldaților căzuți la datorie. Vineri, în 2 Mai, s'au oprit la noi și au dat, în sala Palatului Cultural, o încântătoare ședință literară. Cel

dintâi a luat cuvântul — după prezentările făcute către el. Sa Păr. vicar Dr. Victor Macaveiu, care reprezintă pe I. P. S. Mitropolit Alexandru, patronul festivalului — d. *Ion Marin Sadoveanu*, care ne-a dat o miniastră analiză a sufletului de poet pe care l-a revărsat peste lume incomparabilul trubadur al iubirii cură sărăcuțului sf. Francisc din Assisi. *Alexandru Cazob* ne-a citit două din savuroasele sale schițe pline umor autentic. *Mircea D. Rădulescu* ne-a emoționat cu poezia lui, în care sentimentul iubirii de neam pătă putere rară. În urmă, d. *Ion Minulescu* ne-a detat cu câteva din scripitoarele sale „romante”. — I. blicul, care a tixit până la refuz sala, a aplaudat dureros pe străluciții reprezentanți ai scrisului românesc cărora le va păstra recunoscătoare amintire.

Congres de cărturari. Săptămâna trecută, multe zile dearândul „Asociația generală a profesorilor secundari din România” și-a întrunit membrii la Bșov în congres. Cu acest prilej s'au desbătut mai multe probleme de însemnătate deosebită. Privitor la reforma învățământului secundar d. prof. *Ion Nisipeanu* a ținut ideea înființării gimnaziului unic, care să fie un trunchiu de ramificație pentru toate școlile secundare de grad superior: liceu teoretic, comercial, industrial, școală normală, seminar, ș. a. Congresul a ținut bat cu vie plăcere această sugestie socotită a fi dintre cele mai bune.

Problema unirii bisericii protestante cu cea catolică. Cercurile catolice din Germania, scriu ziarele, ar fi declarat că vestitul protestant din Germania, *Martin Niemoeller* are intențiunea de a scrie o carte în care să trateze un bisericii protestante cu cea catolică. În acest scop cerut să i-se pună la dispoziție mai multe tratate teologice catolice. — Deie Dumnezeu să vedem cât curând acest lucru. Ar fi o mângăiere pentru sufletele noastre în aceste vremuri de cumplită criză nu numai politică și economică, dar și spirituală.

Congresul Acțiunii catolice franceze ținut la Londra. În zilele de 25-26-27 martie s'a ținut la Lourdes în orașul Preacuratei, congresul Acțiunii catolice feminine din Franța. La congres luat parte foarte multă lume, fiind prezidat în primul rând de episcopul din Tarbes și Lourdes, iar a treia zi de cardinalul Gerlier al Lyonului. Dintre oratorii s'a remarcat între alții generalul d. Castelnau.

Reglementarea căsătoriei funcționarilor publici. Decretul-lege Nr. 968 din 7 Aprilie 1941 stabilește principiul că funcționarii publici nu se pot căsători decât cu persoane de origine etnică română. Dispoziția în cazuri binemotivate, dă Ministerul Justiției, la punerea autorității tutelare de care depinde respectul funcționar. Căsătoria cu evrei sau evreice este cu totul oprită. — Dispoziția privește nu numai pe slujbașii statului, județelor, comunelor etc. și pe militari, ci și pe toți funcționarii cari aparțin „instituțiilor de utilitate publică”, ori ai „instituțiilor care funcționează în virtutea unor legi speciale acordând privilegii de statut.”

Spitalul de Stat Dicosânmartin județul Târnava-Mare
Nr. 199

Publicațiune

Se aduce la cunoștința celor interesați, că în ziua de 3 Iunie 1941, ora 11 dim. se va ține în cancelaria Spitalului de Stat Dicosânmartin, licitație publică pentru strigare pentru vinderea unui cal murg, talia 1.640 lei, vârstă 18 ani.

Prețul de strigare va fi de 2000 lei.
Dicosânmartin, la 26 Aprilie 1941

Medic Primar, Director
Dr. I. Dumitrescu

Administrație
Ioan Popa

Prefectura jud. Târnava Mică, Serviciul Administrație

Nr. 8951/1941

COMUNICAT

S'a constatat că multe din persoanele cari au depus cereri de repatriere din Basarabia și Bucovina în anul 1940, care nu au depus încă la Ministerul de Interne declarația de rudenie cu cel căruia i s'a cerut repatrierea, au rămas în țară.

Se aduce la cunoștința celor interesați să depună cererile de repatriere cât mai neîntârziat prin poșta s'au direct Ministerul de Interne, Biroul repatriierilor, declarații de rudenie cu persoanele cerute să vină în țară, acestea să fie însoțite de cererea de repatriere făcută anterior și mai astfel vor putea fi trecuți pe tabloul respectiv.

Blaj, la 28 Aprilie 1941
p. Prefect:
ss. Dr. Popa Ștefan

Șeful Serviciului
ss. A. Tamăș